

Cijfers en trends

Onteigeningen volgens de Omgevingswet

20 november 2025
David Elshof

Onteigeningen volgens Omgevingswet

Cijfers:

- Welke onteigeningen
- Wie onteigenen
- Waarvoor
- In welke fase

Trends:

- Hoe pakken overheden procedure aan
- Kwaliteitstoetsen (wat valt op)
- Aanpak bestuursrechter
- Doorlooptijden

Aantal onteigeningen volgens Omgevingswet

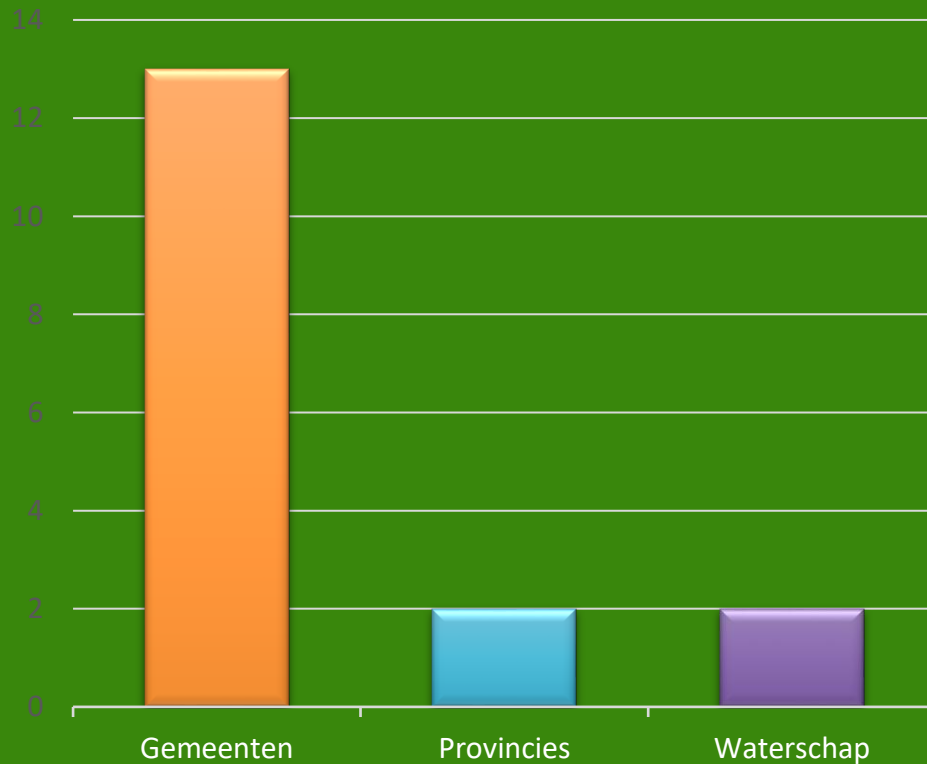
- 17 onteigeningsprocedures sinds invoering Omgevingswet
- Waarvan 2 gestart in 2024:

Bevoegd gezag	Naam plan	Soort	Fase
Gem. Gilze en Rijen	Spoorzone	Infra	Uitspraak bekrachtiging (20-05-2025)
Gem. Moerdijk	Randweg Klundert	Infra	Uitspraak bekrachtiging (01-10-2025)

15 onteigeningen gestart in 2025

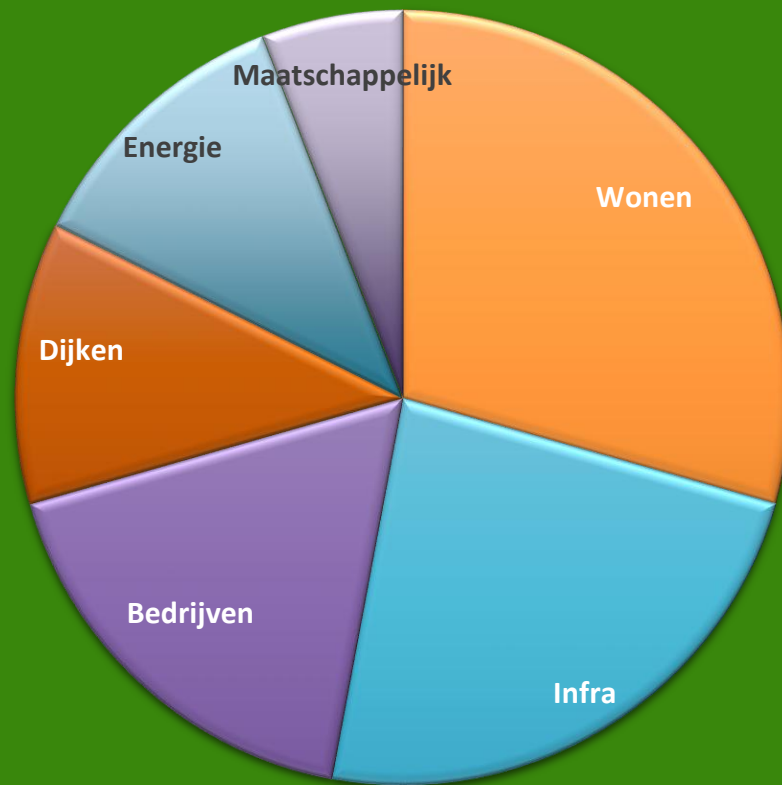
Bevoegd gezag	Naam plan	Soort	Fase
Maastricht	Palace Wijck	Wonen / Horeca	Bekrachtigingsprocedure
Rijssen-Holten	Enkcoterrein	Wonen	Ontwerp beschikking (stopgezet)
Rijssen-Holten	Opbroek Oost	Wonen	Bekrachtigingsprocedure
Prov. Utrecht	Uitbreiding trafostation Breukelen-Kortrijk	Energie	Bekrachtigingsprocedure
Woerden	Uitbreiding Putkop	Bedrijven	Bekrachtigingsprocedure
Vlissingen	Lanbouwonstluitingsweg Justitieel Complex	Infra	Bekrachtigingsprocedure
Bunschoten	Kronkels-Zuid	Bedrijven	Ontwerp beschikking
Schouwen-Duiveland	Hoogspanningsstation	Energie	Ontwerp beschikking
Hoorn	Stationsgebied	Wonen	Ontwerp beschikking
Hoogh. Stichtse Rijnlanden	Dijkversterking Culemborgse Veer – Beatrixsluis	Dijken	Definitieve beschikking
Prov. Overijssel	Vloedbeltverbinding	Infra	Ontwerp beschikking
Ws. Vallei en Veluwe	Dijkversterking Grebbedijk	Dijken	Ontwerp beschikking
Zundert	Kindcentrum	Maatschappelijk	Ontwerp beschikking
Bernheze	De Bunders	Wonen	Ontwerp beschikking
Eindhoven	GDC-Noord (De Schakel)	Bedrijven	Ontwerp beschikking

Welke overheden onteigenen

- Gemeenten grootste aandeel (13)
- Provincie (2)
- Waterschappen (2)
- Nog geen onteigeningen door het Rijk
- Bijna allemaal ambtshalve beschikkingen
- Eén onteigening op aanvraag netbeheerder
- Ook één ambtshalve onteigening voor twee netbeheerders

Waarvoor wordt onteigend?

Aantallen:

- 5 Wonen
- 4 Infra
- 3 Bedrijven
- 2 Dijken
- 2 Energie
- 1 Maatschappelijk

In welke fase zitten de onteigeningen

Fase	Antal onteigeningen
Ontwerpbeschikking gepubliceerd	9
Definitieve beschikking gepubliceerd	1
Bekrachtigingsprocedure loopt	5
Bekrachtigingsuitspraak	2
Hoger beroep bij Raad van State loopt	1
Uitspraak Raad van State Hoger Beroep	-
Schadeloosstellingsprocedure loopt	2
Tussenbeschikking rechtbank voorlopige schadeloosstelling	-
Onteigeningsakte opgemaakt en ingeschreven	-

Hoe pakken overheden de procedure aan

- Modellen Kenniscentrum gebruikt
- Soms modellen aangepast:
 - meer bijlagen bij onteigeningsbeschikking
 - aanpassing dictum onteigeningsbeschikking
- Kennisgeving: juiste publicatieblad (Staatscourant i.p.v. Gemeentebblad)
- Hoorzitting aanbieden in kennisgeving (= facultatief):
 - 9 zaken niet / 8 zaken wel
 - wat maakt keuze wel/niet: praktijkervaringen?
- Digitale terinzagelegging: in kennisgeving directe link naar dossier
 - op eigen website van de organisatie
 - soms documenten in officiële bekendmakingen via DROP

Kwaliteitstoets Kenniscentrum

- Check op onteigeningsdossier (facultatief)
- In beginsel binnen 4 weken na aanvraag gereed
- Uitgevoerd op 9 van de 17 onteigeningen die zijn gestart
- In totaal 14 toetsen uitgevoerd
- Momenteel 3 toetsen in uitvoering

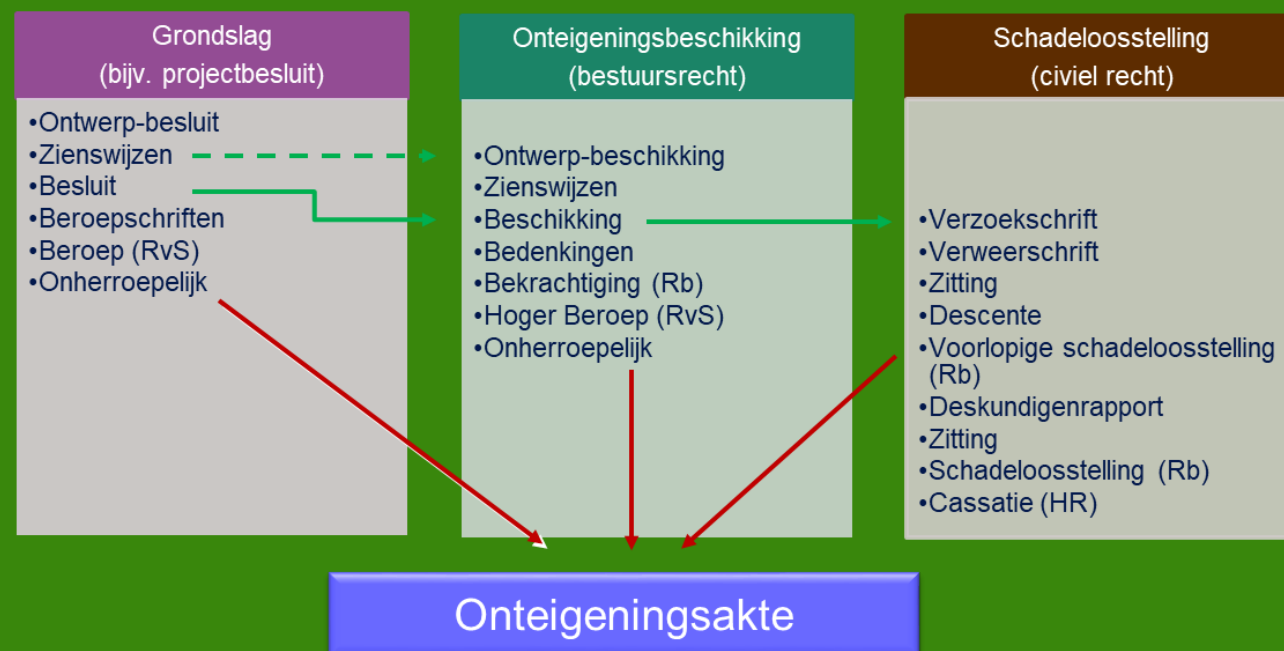
Wat valt op bij kwaliteitstoetsen

- Volledigheid dossiers wisselend (diepgang toets afhankelijk van verstrekte gegevens)
- Timing toets (voor of na publicatie ontwerpbeschikking)
- Nog geen advies onteigening stoppen (wel motivering waarom geen gedoogplicht)
- Onteigeningsbelang: soms planologische grondslag beter beschrijven
- Noodzaak: toetsing minnelijk overleg
- Urgentie: soms planning niet concreet genoeg
- Lijsten en tekeningen verduidelijken
- Procedureel: bijv. hoorzitting plannen tijdens zienswijzentermijn

Hoe pakt de bestuursrechter het aan?

- Eerste twee uitspraken over onteigeningbeschikkingen [Gilze en Rijen](#) en [Moerdijk](#)
- Opzet toetsing: beoordeling vormvoorschriften, onteigeningsbelang, noodzaak en urgentie
- Logboeken/bewijsstukken: belanghebbenden op attenderen + verstrekken aan raadsleden
- Bedenking beoogde bedrijfsopvolger eigenaar niet-ontvankelijk (Moerdijk)
- Omgevingsplan uitsluitingseis 11.6 Ow (overgangsrecht niet toegepast in Gilze en Rijen)
- Noodzaak: bij toetsing minnelijk overleg geen duidelijke breuk met Kroonbeleid
- Gedeeltelijke bekrachtiging onteigeningsbeschikking vanwege overeenstemming
- Moerdijk: bekrachtiging voor één perceel voor alleen pachtrecht (= probleem)

Hoe zit het met de doorlooptijden?

Inschatting totale doorlooptijd 130 weken (95 weken zonder hoger beroep)

Aanname 1: duur procedure onteigeningsbeschikking bepalend (bekrachtiging + hoger beroep)

Aanname 2: schadeloosstellingsprocedure opstarten zodra onteigeningsbeschikking bekendgemaakt

Doorlooptijden in de praktijk (gemiddeld in weken)

Fase	Inschatting	Praktijk
Vorbereiden dossier + ontwerpbeschikking	10 – 16	Geen data
Ontwerp- tot definitieve beschikking	4 – 32	16*
Definitieve beschikking tot bekrachtiging rechtbank	44	41 **
Van bekrachtiging tot uitspraak hoger beroep	40	Nog geen data
Schadeloosstellingsprocedure (tot tussenbeschikking)	45	Nog geen data
Totale doorlooptijd tot inschrijven onteigeningsakte	130***	Nog geen data

* Gemiddelde van 8 zaken met definitieve beschikking

** Gemiddelde op basis van 2 zaken met uitspraak

*** Inclusief hoger beroep (exclusief hoger beroep ca. 95 weken)

Vragen aan Kenniscentrum

link: <https://iplo.nl/contact/vragenformulier/>

of scan:

